

Утвърдил:

Декан

Дата

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Факултет по славянски филологии

Специалност: (код и наименование)

СЛС	1	1	0	1	0	5	2	1
-----	---	---	---	---	---	---	---	---

Магистърска програма: (код и наименование)

--	--	--	--	--	--	--	--	--

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Дисциплина:

Д	3	4	5
---	---	---	---

История на полската литература – IV част

Преподавател: проф. дфн Панайот Карагъзов

Асистент: гл. ас. д-р Кристиян Янев

Учебна заетост	Форма	Хорариум
Аудиторна заетост	Лекции	60
	Семинарни упражнения	60
	Практически упражнения (хоспетиране)	
Обща аудиторна заетост		120
Извънаудиторна заетост	Реферат	10
	Доклад/Презентация	
	Научно есе	
	Курсов учебен проект (курсова работа)	60
	Учебна екскурзия	
	Самостоятелна работа в библиотека или с ресурси	80
Обща извънаудиторна заетост		150
ОБЩА ЗАЕТОСТ		270
Кредити аудиторна заетост		4
Кредити извънаудиторна заетост		5
ОБЩО ЕКСТ		9

№	Формиране на оценката по дисциплината ¹	% от оценката
1.	Участие в тематични дискусии в часовете	20%
2.	Тестова проверка/колоквиум	20%
3.	Изпит (с представяне на курсова работа)	60%

Анотация на учебната дисциплина:

Курсът от лекции и семинарни упражнения проследява развитието на полската литература от края на Втората световна война до началото на XXI в. Дисциплината разглежда извънлитературните политически и обществени процеси (травмата от войната и Холокоста; установяването на комунистическия режим и съпротивата срещу него; преходът от еднопартийна система към демократична форма на управление след 1989 г.), които оказват влияние върху развойните тенденции в литературата от периода. В рамките на курса се проследява динамиката на процесите в официалната, емигрантската и самиздатската литература, като се обръща внимание върху ключовите явления, художествени концепции, жанрови особености и автори от периода, увенчан с трима Нобелови лауреати за литература.

Предварителни изисквания:

- Общи познания за предходните литературни периоди и направления от предишните части на дисциплината „История на полската литература“ и от дисциплината „История на славянските литератури“;
- Знания за полската история и култура от дисциплината „Исторически и културни реалии на Полша“.

Очаквани резултати:

Очаква се студентите да придобият обобщена представа за литературноисторическия период, характеризиращ се с динамична смяна на идеологическите и естетическите парадигми; да се ориентират в процесите в официалната, емигрантската и самиздатската литература и да разпознават основните художествени тенденции и авторски присъствия след края на Втората световна война.

Учебно съдържание – лекционен курс

№	Тема:	Хорариум
1.	Предистория на периода: Втората световна война, Холокостът и Варшавското въстание. Закрепостяване на Полша в сферата на съветските политически и културни интереси. Обща характеристика на ПНР. Вътрешна периодизация на периода; официален, емигрантски и самиздатски литературен процес.	4
2.	Поколението на загиналите и оцелелите Колумбовци. Нацистките и комунистическите лагери: Тадеуш Боровски и Густав Херлинг-Груджински. Зофия Налковска. Художествени реминисценции за войната, Холокоста и Варшавското въстание. Поезията на Тадеуш Ружевич.	4

¹ В зависимост от спецификата на учебната дисциплина и изискванията на преподавателя е възможно да се добавят необходимите форми, или да се премахнат ненужните.

3.	Установяване на комунистическата идеология и соцреализма в Полша. Идеологическа и естетическа дезинтеграция на полската интелигенция. „Поробеният разум“ на Чеслав Милош. „Пепел и диамант“ на Йежи Анджейевски. Константи Илдефонс Галчински.	4
4.	Сталинистка мимикрия на полските писатели: Владислав Броневски („Слово за Сталин“), Адам Важик („Песничка за <i>Coca-Cola</i> “). Ранното творчество на Славомир Мрожек и Вислава Шимборска. Полският литературен партоцентризм – Чеслав Милош („Поробеният разум“), Марек Хласко („Гробища“), Славомир Мрожек („Портрет“) и Ришард Садай („Телефон до Сталин“). Прозата на Тадеуш Конвицки: „Малък апокалипсис“, „Съвременен съновник“. Драматургията на Тадеуш Ружевич: „Картотека“, „Нашата малка стабилизация“, „Неконсумиран брак“.	4
5.	Селската тематика в полската литература. Кратък исторически преглед. Тадеуш Новак („Ако бъдеш крал, ако бъдеш палач...“); Едвард Редлински („Конопелка“) и Веслав Мишливски („Камък върху камък“).	4
6.	Съвременна полска драматургия. Витолд Гомбрович. Тадеуш Ружевич – продължение. Славомир Мрожек в контекста на полската и европейската драматургия. Разкази. „Полиция“, „Емигранти“, „Пуякът“, „Танго“, „Смъртта на поручика“, „Посланикът“ и др. Театърът на Тадеуш Кантор и Йежи Гротовски. Януш Гловацки и Тадеуш Слободжанек.	4
7.	Лингвистична поезия, турпизъм. Юлиан Пшибош, Мирон Бялошевски, Станислав Гроховяк, Анджей Бурса, Едвард Стахура. Збигнев Херберт и „Пан Когито“. Съвременна женска поезия: Вислава Шимборска, Халина Пошвятовска, Ева Липска, Юлия Хартвиг.	4
8.	Полските събития от 1968 г.: предистория (постановката на „Задущница“ в Народния театър във Варшава), Мартенските събития. Поколение '68: Станислав Баранчак, Адам Загаевски, Юлиан Корнхаузер, Ришард Криницки. Поетически трансформации и гражданска доблест.	4
9.	Самиздатска литература. Литература, публицистика, киносценарии и филми. Полската литературна класика на екрана през 50-те, 60-те и	4

	70-те години (Йежи Кавалерович, Анджей Вайда). Филмите за социализма и „Солидарност“ („Човекът от мрамор“ и „Човекът от желязо“).	
10.	Смяна на политическата и литературната парадигма след 1989 г. и литературният живот през 90-те: сп. „Брулион“, Яцек Подшадло, Марчин Шветлицки, Олга Токарчук, Мануела Гретковска.	4
11.	Нови художествени търсения и идентичности след 1989 г.: Изабела Филипак, Йоанна Батор, Еугениуш Ткачишин-Дицки, Дорота Масловска.	4
12.	Полската фантастика и фентъзи: Станислав Лем и Анджей Сапковски. Нови жанрови тенденции (криминални и графични романи). Полският литературен репортаж. Ришард Капушчински. Ханна Крал. Мариуш Шчигел.	4
13.	Литературата през XXI в.: прозата на Йежи Пилх, Стефан Хвин, Павел Хюле, Анджей Сташук, Кшищоф Варга.	4
14.	Полските Нобелови лауреати: Чеслав Милош, Вислава Шимборска, Олга Токарчук. Романовото творчество на Олга Токарчук.	4
15.	Рецепция на съвременната полска литература в България.	4

Учебно съдържание – семинарни упражнения

№	Тема:	Хорариум
1.	Полската литература в сянката на Втората световна война и Холокоста: естетически и етически предизвикателства. Поезията на Владислав Броневски; Кажимеж Вежински, Антони Слонимски, Константи Илдефонс Галчински; Кшищоф Камил Бачински, Тадеуш Гайци; Зузанна Гинчанка, Владислав Шленгел.	4
2.	Полската литература в сянката на Втората световна война и Холокоста: естетически и етически предизвикателства Прозата на Зофия Косак, Зофия Налковска, Тадеуш Боровски.	4
3.	Литературата в емиграция. Йежи Гедройч (Парижката „Култура“; „Автобиография за четири ръце“); Густав Херлинг-Груджински („Друг свят“; „Дневник, писан нощем“).	4
4.	Сталинизмъм, соцреализъм в периода 1949–1956: специфики на идеологическия новогвор (по Михал Гловински). Адам Важик („Песничка за <i>Coca-Cola</i> “), Константи Илдефонс Галчински („Поема за предателя“), Владислав Броневски („Слово за Сталин“).	4

5.	Полското „Разведряване“: критика и отхвърляне на соцреализма в прозата и поезията. Адам Важик („Поема за възрастни“); Марек Хласко (сб. „Първа стъпка в облаците“).	4
6.	Литературният процес след соцреализма. Лингвистична поезия и турпизъм: Юлиан Пшибош, Мирон Бялошевски, Тимотеуш Карпович, Станислав Гроховяк, Анджей Бурса.	4
7.	Поколение '68 („Нова вълна“): Станислав Баранчак, Адам Загаевски, Юлиан Корнхаузер, Ришард Криницки, Ева Липска.	4
8.	Поезията на Чеслав Милош: войната, родината и емиграцията; религията и изкуството в следвоенните стихосбирки на поета. Поезията на Тадеуш Ружевич: войната, травмата и паметта; отношението към поезията и изкуството в творчеството на поета (от „Неспокойствие“ до „ножчето на професора“).	4
9.	Поезията на Збигнев Херберт: етически и естетически проблеми в творчеството на поета; античното наследство и европейската култура в поезията му. Поезията на Вислава Шимборска: ирония и интертекстуалност; историята, времето и човешкия живот; изкуството като поетическа тема.	4
10.	Литературата на 70-те. Психологизъм, Езопов език и селска тематика в прозата. Общи тенденции; ключови представители; Тадеуш Новак („Ако бъдеш крал... ако бъдеш палач“) и Анджей Шчипьорски („Литургия за град Арас“).	4
11.	Литературата на 80-те („Солидарност“ и независима литература). Еврейската тема в романите на А. Шчипьорски („Начало“) и Пьотр Шевц („Холокост“), литература на малките родини – Гданск в прозата на Павел Хюле („Вайзер Давидек“).	4
12.	Преломът от 1989 г. Феминизъм и постмодернизъм като явления в литературата; сп. „Брулион“. Поезията на Яцек Подшадло, Марчин Шветлицки, Анджей Сосновски, Пьотр Сомер, Изабела Филипьяк, Еугениуш Ткачишин-Дицки.	4
13.	Литературният живот през 90-те: романите на Олга Токарчук („Правек и други времена“, „Анна Ин в гробниците на света“), Дорота Масловска („Полско-руската война под бяло-червеното знаме“), Анджей Сташук („Галицийски истории“), Павел Хюле („Мерцедес-бенц“).	4
14.	Репортажната литература: Ришард Капушчински, Мариуш Шчигел, Войчех Тохман и Яцек Хуго-Бадер.	4

15.	Полската научна фантастика и фентъзи: Станислав Лем и Анджей Сапковски.	4
-----	---	---

Конспект за изпит

№	Въпрос
1	Полската литература за Холокоста: етични и естетически измерения. Творчеството на Тадеуш Боровски и Зофия Налковска.
2	Полската поезия и паметта за Втората световна война и окупацията на страната.
3	Полската литература в емиграция. Парижката „Култура“, творчеството на Густав Херлинг-Груджински и Чеслав Милош.
4.	Полската народна република и литературата в периода 1944–1956 г. Налагане на социалистическия реализъм.
5.	„Разведряване“ в полската литература: прозата на Марек Хласко, „Поема за възрастни“ на Адам Важик.
6.	Поезията след 1956 г.: лингвистична поезия и турпизъм.
7.	Събитията от 1968 г. и полската литература – поколение ’68 („Нова вълна“).
8.	Поетика и тематични кръгове в поезията на Чеслав Милош; Тадеуш Ружевич; Вислава Шимборска, Збигнев Херберт.
9.	Женската поезия след Втората световна война: Вислава Шимборска, Ева Липска, Халина Пошвятовска, Юлия Хартвиг.
10.	Полската драматургия след Втората световна война: Тадеуш Ружевич, Славомир Мрожек, Януш Гловацки.
11.	Прозата на 70-те: Езопов език и селска проза.
12.	Прозата на 80-те: еврейска тема, литература на малките родини.
13.	Литературната ситуация след 1989 г.: поколението „брулион“, поезията на Еугениуш Ткачишин-Дицки.
14.	Литературната ситуация след 1989 г.: нови явления в прозата на 90-те години.
15.	Полският литературен репортаж: представители, теми, жанрови особености.
16.	Полската научна фантастика и фентъзи.
17.	Рецепция на съвременната полска литература в България.

Библиография

Основна:

Григорова, Маргрета, Янев, Кристиян (съст.). 1989 година в огледалото на полската литература. – *Литературен вестник*, бр. 30, 2019.

Григорова, Маргрета. *Очите на словото*. Велико Търново: Фабер, 2015.

Можейко, Едвард. *Социалистическият реализъм. Теория, развитие, упадък*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 2009.

Bikont, Anna, Szczęśna, Joanna. *Lawina i kamienie. Pisarze w drodze do i od komunizmu*. Wołowiec: Czarne, 2021.

Czapliński, Przemysław, Śliwiński, Piotr. *Literatura polska 1976–1998. Przewodnik po prozie i poezji*. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1999.

Czapliński, Przemysław. *Ruchome marginesy. Szkice o literaturze lat 90*. Kraków: Znak, 2002.

Czapliński, Przemysław. *Ślady przelomu. O prozie polskiej 1976–1999*. Kraków: Wydawnictwo Literackie, 1997.

Dunin, Kinga. *Czytając Polskę. Literatura polska po roku 1989 wobec dylematów nowoczesności*. Warszawa: WAB, 2004.

Jarzębski, Jerzy. *Apetyt na Przemianę. Notatki o prozie współczesnej*. Kraków: Znak, 1997.

Nasiłowska Anna. *Literatura okresu przejściowego*. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2006.

Nasiłowska, Anna. *Historia literatury polskiej*. Warszawa: IBL, 2022.

Święch, Jerzy. *Literatura polska w latach II wojny światowej. Wielka historia literatury polskiej*. Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2023 (и предишни издания).

Допълнителна:

Карагъзов, Панайот. Преводната рецепция на полската литература след Втората световна война. – В: *Преводна рецепция на европейските литератури в България*. Т. 4. *Славянски литератури*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2002, стр. 125–135.

Павлов, Иван, Биолчев, Боян и др. (ред.). *Преводна рецепция на европейските литератури в България*. Т. 4. *Славянски литератури*. София: АИ „Проф. Марин Дринов“, 2002.

Янев, Кристиан. Възврънатата памет за Холокоста. Полската литература (1939–1989) и Холокостът – опит за литературноисторическа реконструкция. – *Филологически форум*, бр. 1 (13), 2021, стр. 108–126.

Bolecki, Włodzimierz. *Inny świat Gustawa Herlinga-Grudzińskiego*. Kraków: Universitas, 2016.

Hopfinger, Maryla et. al (red.). *Debaty po roku 1989. Literatura w procesach komunikacji. W stronę nowej syntezy*. Warszawa: IBL, 2017.

Hopfinger, Maryla et. al (red.). *Między sztuką a codziennością. W stronę nowej syntezy*. Warszawa: IBL, 2016.

Krupa, Bartłomiej. *Opowiedzieć Zagładę. Polska proza i historiografia wobec Holocaustu*. Kraków: Universitas, 2013.

Polewczyk, Aleksandra. *Na początku był „brulion”*. O modelach kultury i poezji roczników sześćdziesiątych. Kraków: Universitas, 2017.

Дата: 20.05.2024 г.

Съставил: проф. дфн Панайот Карагъзов
гл. ас. д-р Кристиян Янев

Учебната програма е приета с протокол № 6 на ФС на ФСлФ от 11.06.2024 г.